

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (negyedik tanács)

2013. július 18.*

„Az EUMSZ 267. cikk harmadik bekezdése — A végső fokon eljáró bíróságok előzetes döntéshozatalra utalással kapcsolatos kötelezettségének terjedelme — EUMSZ 101. cikk — A szakmai méltóságnak nem megfelelő díjszabás alkalmazását megtiltó szakmai kamarai etikai kódex”

A C-136/12. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Consiglio di Stato (Olaszország) a Bírósághoz 2012. március 13-án érkezett, 2012. február 14-i határozatával terjesztett elő az előtte

a **Consiglio nazionale dei geologi**

és

az **Autorità garante della concorrenza e del mercato**

között,

valamint

az **Autorità garante della concorrenza e del mercato**

és

a **Consiglio nazionale dei geologi** között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (negyedik tanács),

tagjai: L. Bay Larsen tanácselnök, J. Malenovský, U. Løhmus, M. Safjan (előadó) és A. Prechal bírák,

főtanácsnok: P. Cruz Villalón,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– a Consiglio nazionale dei geologi képviselőjében A. Lagonegro avvocatessa,

* Az eljárás nyelve: olasz.

- az olasz kormány képviselőjében G. Palmieri, meghatalmazotti minőségben, segítője: S. Fiorentino avvocato dello Stato,
- a francia kormány képviselőjében G. de Bergues, E. Belliard és B. Beaupère-Manokha, meghatalmazotti minőségben,
- a magyar kormány képviselőjében Fehér M., Molnár K. és Szíjjártó K., meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Bizottság képviselőjében J.-P. Keppenne, L. Malferrari és G. Conte, meghatalmazotti minőségben,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az EUMSZ 101. cikknek és az EUMSZ 267. cikk harmadik bekezdésének az értelmezésére vonatkozik.
- 2 A kérelmet a Consiglio nazionale dei geologi (országos geológus tanács, a továbbiakban: CNG) és az Autorità garante della concorrenza e del mercato (a továbbiakban: Autorità) között, valamint az Autorità és a CNG között annak tárgyában folyamatban lévő jogvita kapcsán terjesztették elő, hogy az Autorità a CNG által elfogadott és a geológusok tiszteletdíjának meghatározására vonatkozó etikai szabályozás útján megvalósított versenykorlátozó kartell fennállását állapította meg.

Jogi háttér

- 3 A geológusi cím és szakma védelméről szóló, 1963. február 3-i 112. sz. törvény (legge n. 112 – Disposizioni per la tutela del titolo e della professione di geologo; a GURI 1963. február 28-i 57. száma; a továbbiakban: 112/1963. sz. törvény) 2. cikke értelmében a szóban forgó szakma gyakorlásának Olaszországban feltétele az országos geológus kamara által vezetett jegyzékbe való feliratkozás.
- 4 E törvény 8. cikke szerint az említett jegyzékbe bejegyzett geológusok összessége alkotja a kamarát és választja a CNG-t.
- 5 E törvény 9. cikke kimondja:
„A [CNG] a más jogszabályok által ráruházott hatáskörökön kívül a következő hatásköröket gyakorolja:
a) biztosítja a szakmai szabályozás és a szakmára vonatkozó minden más rendelkezés betartását;
b) biztosítja a névjegyzék és a különleges jegyzék vezetését, valamint eljár a bejegyzések és a törlések ügyében;
c) felügyeli a szakmai címek védelmét, és intézkedik a szakma visszaélészerű gyakorlásának visszaszorítása érdekében;
d) meghozza a fegyelmi intézkedéseket;

- e) kérelemre eljár a tiszteletdíjak folyósítása ügyében;
 - f) biztosítja az országos kamara vagyonának kezelését és évente elkészíti a költségvetés-tervezetet és a zárómérlegét;
 - g) az országos kamara működési költségeinek fedezéséhez feltétlenül szükséges keretre tekintettel az igazságügyi miniszter által jóváhagyandó határozatban megállapítja a névjegyzékbe vagy a különleges jegyzékbe felvett személyek által fizetendő éves tagdíj mértékét, valamint a névjegyzékbe vagy a különleges jegyzékbe való felvétel, illetve az igazolások és a tiszteletdíj folyósításával kapcsolatos állásfoglalások kiadásáért fizetendő eljárási díjak összegét.”
- 6 A geológusi cím és szakma védelméről szóló, 1963. február 3-i 112. sz. törvény végrehajtási rendelkezéseit tartalmazó, 1966. július 25-i 616. sz. törvény (legge n. 616 – Norme integrative per l'applicazione della L. 3 febbraio 1963, n. 112, contenente norme per la tutela del titolo e della professione di geologo, a GURI 1966. augusztus 13-i 201. száma) 14. cikkének (1) bekezdése értelmében:

„Azzal a névjegyzékbe vagy különleges jegyzékbe felvett személlyel szemben, aki a szakmai méltósággal és tekintéllyel összeegyeztethetetlen magatartást tanúsít, a cselekmény súlyának megfelelően a következő fegyelmi büntetések alkalmazhatók:

1. megrovás;
2. a szakma gyakorlásának legfeljebb egy évre történő felfüggesztése;
3. a névjegyzékből való törlés.

[...]”

- 7 A módosításokat követően a 2006. augusztus 4-i 248. sz. törvénnyel törvénnyé alakított, a gazdasági és szociális fellendülés, a közkiadások korlátozása és ésszerűsítése, valamint a bevételekkel és az adóelkerülés elleni küzdelemmel kapcsolatos beavatkozások érdekében szükséges sürgős rendelkezésekről szóló, 2006. július 4-i 223. sz. törvényerejű rendelet (decreto-legge n. 223 – Disposizioni urgenti per il rilancio economico e sociale, per il contenimento e la razionalizzazione della spesa pubblica, nonché interventi in materia di entrate e di contrasto all'evasione fiscale, a GURI 2006. július 4-i 153. száma; a továbbiakban: 223/2006. sz. törvényerejű rendelet) 2. cikke értelmében:

„(1) A szabad verseny, valamint a személyek és szolgáltatások szabad mozgása közösségi alapelveivel összhangban, továbbá annak biztosítása céljából, hogy a fogyasztóknak tényleges választási lehetőségük legyen jogaik gyakorlása és a piacon kínált szolgáltatások összehasonlítása során, a jelen rendelet hatálybalépésének időpontjától hatályon kívül kerül minden olyan törvényi és rendeleti rendelkezés, amely a szabadfoglalkozású tevékenységek és szellemi foglalkozások vonatkozásában az alábbiakat írja elő:

- a) kötelező rögzített vagy minimális díjszabások, valamint a kitűzött célok megvalósulásától függő tiszteletdíjak megállapításának tilalma;

[...]

(3) Az (1) bekezdésben foglaltakat érintő etikai vagy szerződéses szabályokat, valamint a magatartási kódexeket 2007. január 1-jéig kell kiigazítani, ideértve azon intézkedések elfogadását is, amelyek a szakmai szolgáltatások minőségét hivatottak biztosítani. Kiigazítás hiányában, a fenti naptól az (1) bekezdésben foglaltakkal ellentétes szabályok semmiek.”

- 8 A polgári törvénykönyvnek a szellemi foglalkozásokra vonatkozó 2233. cikke értelmében:

„Amennyiben a felek nem állapodtak meg a tiszteletdíjakról, és e tiszteletdíj a díjszabások, illetve szokások alapján nem meghatározható, azt a bíróság rögzíti, miután meghallgatta azon szakmai szövetség véleményét, amelyhez a szolgáltatást nyújtó fél tartozik.

A javadalmazás összegének minden esetben igazodnia kell a munka mennyiségéhez és a szakma méltóságához.

[...]”

- 9 A legutoljára 2010. március 24-én módosított, a CNG által 2006. december 19-én jóváhagyott, a geológus szakma olaszországi gyakorlására vonatkozó etikai kódex (a továbbiakban: etikai kódex) 17–19. cikke a következőképpen rendelkezik:

„17. cikk – Díjszabás

A szakmai tiszteletdíj összegének meghatározása során a geológusnak figyelemmel kell lennie a 223/2006. sz. törvényerejű rendelet rendelkezéseire, a polgári törvénykönyv 2233. cikkének második bekezdésében szereplő megfelelőségi szabályra, és általában a vonatkozó jogszabályi rendelkezésekre. Az 1971. november 18-i módosított miniszteri rendelettel elfogadott szakmai díjszabás és a 2001. április 4-i miniszteri rendelettel elfogadott, az állami beruházásokra vonatkozó díjszabásnak a geológusokra alkalmazandó része jogszerű és objektív műszaki és szakmai viszonyítási alapot képez a tiszteletdíj felek által történő megfontolása, meghatározása és eldöntése tekintetében.

18. cikk – A tiszteletdíjak meghatározása

A hatályos szabályozás alapján a szolgáltatások minőségének biztosítása érdekében a valamely formában – egyénileg, társaság vagy társulás formájában – szakmai tevékenységet folytató geológus köteles tiszteletdíjait a megbízás mennyiségére és nehézségére, a szakmai méltóságra, a szükséges szakmai ismeretekre, valamint munkára tekintettel kialakítani.

[E szabályokat] a kamara felügyeli a szakmai versenyképességi elvek figyelembevételével.

19. cikk – Közbeszerzési eljárások

Azokban a közbeszerzési eljárásokban, amelyekben a közigazgatási hatóság jogszerűen nem alkalmazza díjszabásként a szakmai díjjegyzéket, a geológus ajánlatát mindenképpen a megbízás mennyiségére és nehézségére, a szakmai méltóságra, a szükséges szakmai ismeretekre, valamint munkára tekintettel köteles kialakítani.”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 10 Az Autorità egy vizsgálat eredményei alapján 2010. június 23-án hozott határozatával (a továbbiakban: az Autorità határozata) megállapította, hogy az országos geológus kamara megsérti az EUMSZ 101. cikket azzal, hogy arra ösztönzi a tagjait, hogy szakmai díjszabás alkalmazása révén hangolják össze gazdasági magatartásukat. Az Autorità különösen azt állapította meg, hogy az etikai kódex vállalkozások társulása által elfogadott versenykorlátozó hatású döntésnek minősül, amely sérti EUMSZ 101. cikket.

- 11 Az Autorità szerint az, hogy az említett kódex 17. cikke a tiszteletdíjak meghatározása szempontjából a szakmai díjszabást jogszerű viszonyítási alapnak minősíti, arra ösztönzi a geológusokat, hogy e díjszabás alapján állapítsák meg tiszteletdíjaikat. A 223/2006. sz. törvényerejű rendeletnek az említett, a rögzített és minimális díjszabást eltörlő 17. cikkére való kifejezett hivatkozás nem biztosítja a geológusoknak azt a lehetőséget, hogy a felek szabad megállapodása alapján határozzák meg a szakmai tiszteletdíjakat.
- 12 Ezenkívül az etikai kódex 18. és 19. cikkében foglalt azon kötelezettség, hogy a tiszteletdíjakat olyan általános kikötések alapján határozzák meg, mint a szakma tekintélye és méltósága – olyan szempontok hiányában, amelyek hozzájárulnának e kikötéseknek a szakmai szolgáltatások díjszabásának meghatározására vonatkozó külön hivatkozással való meghatározásához –, szintén arra ösztönöznek, hogy a szakmai díjszabást kötelezőnek tekintsék, ami megakadályozza tehát a független piaci magatartás tanúsítását. Egyébiránt az, hogy ugyanezen kódex 17. cikke a polgári törvénykönyvnek a szakmai méltóságra hivatkozó 2233. cikkére utal, alátámasztja ezen elgondolást.
- 13 A CNG az Autorità határozatát megtámadta a Tribunale amministrativo regionale per il Lazio előtt.
- 14 2011. február 25-i ítéletével e bíróság elutasította a CNG keresetét. A bíróság különösen egyetértett az Autoritàval abban, hogy a tiszteletdíjak meghatározása szempontjából a szakmai díjszabás jogszerű viszonyítási alapnak való minősítése arra ösztönzi a geológusokat, hogy e díjszabáshoz alkalmazkodjanak, ami versenykorlátozással jár. Ugyanakkor az említett bíróság megállapította, hogy az Autorità nem nyújtott be elegendő bizonyítékot azon érv alátámasztására, miszerint a szakmai méltóságra, mint a geológusi tiszteletdíj meghatározásakor figyelembe veendő egyik tényezőre, való hivatkozás a szakmai díjszabás kötelező jellegét vonja maga után. Mindazonáltal úgy ítélte meg, hogy e hiba nem elegendő az Autorità határozatának hatályon kívül helyezéséhez.
- 15 A CNG a Tribunale amministrativo regionale per il Lazio ítélete ellen fellebbezést nyújtott be a Consiglio di Stato előtt. Az Autorità is fellebbezett ezen ítélet ellen, mivel az megállapította, hogy az Autorità határozatának indokolása részben hibás volt.
- 16 A kérdést előterjesztő bíróság előtti eljárásban a CNG előzetes döntéshozatal céljából több kérdés Bíróság elé terjesztését javasolta, amelyek a nemzeti rendelkezések – mind a törvényi vagy rendeleti, mind pedig az etikai kódexbeli rendelkezések – uniós versenyjoggal való összeegyeztethetőségére vonatkoznak.
- 17 A kérdést előterjesztő bíróság szerint ugyan a CNG által javasolt kérdések többsége főszabály szerint releváns az alapeljárás megoldásához, megállapítja azonban, hogy azok megfogalmazása általános. Ezenkívül az említett bíróság úgy véli, hogy az említett kérdések közül néhány nyilvánvalóan nem releváns az alapeljárásban, nevezetesen az európai gazdasági egyesülésről szóló, 1985. július 25-i 2137/85/EGK tanácsi rendeletre (HL L 199., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 83. o.) hivatkozó kérdések.
- 18 Következésképpen a kérdést előterjesztő bíróság kérdéseket terjeszt a Bíróság elé az EUMSZ 267. cikk harmadik bekezdésének terjedelmét illetően, az alapeljárásban résztvevő fél által javasolt kérdések közötti választásra és azok újrafogalmazására vonatkozó hatáskörével, és azon esetleges kötelezettségével kapcsolatban, hogy az ilyen választást és ilyen átfogalmazást megvalósítsa.
- 19 Ami az uniós versenyszabályozásra vonatkozó kérdéseket illeti, a kérdést előterjesztő bíróság átfogalmazza a CNG javaslatait.

20 E körülményekre tekintettel a Consiglio di Stato az eljárás felfüggesztése mellett döntött, és a következő kérdéseket terjesztette a Bíróság elé előzetes döntéshozatalra:

„I.

- 1) A végső fokon eljáró bíróság azon kötelezettségével összefüggésben, hogy az egyik peres fél által felvetett közösségi jogi értelmezési kérdést előzetes döntéshozatalra előterjessze, ellentétes-e az EUMSZ 267. cikk harmadik bekezdésével az a nemzeti eljárásjogi szabályozás, amely a fellebbezési határidőkhöz, a jogalapok pontos meghatározottságához, az eljárás folyamán a kérelem módosításának tilalmához, valamint a fél kérelmének bírói módosítására vonatkozó tilalomhoz hasonló eljárási akadályok rendszeréről rendelkezik?
- 2) A végső fokon eljáró bíróság azon kötelezettségével összefüggésben, hogy az egyik peres fél által felvetett közösségi jogi értelmezési kérdést előzetes döntéshozatalra előterjessze, ellentétes-e az EUMSZ 267. cikk harmadik bekezdésével a nemzeti bíróság szűrési jogköre a kérdés relevanciája és a közösségi norma egyértelműsége mértékének értékelése vonatkozásában?
- 3) Összeegyeztethető-e az EUMSZ 267. cikk harmadik bekezdése – amennyiben azt úgy kell értelmezni, hogy feltétlen kötelezettséget ró a végső fokon eljáró bíróságra az egyik peres fél által felvetett közösségi jogi értelmezési kérdés előzetes döntéshozatalra történő előterjesztése tekintetében – az eljárás ésszerű időtartamának a közösségi jog által szintén kimondott elvével?
- 4) Milyen tényállás és jogi háttér mellett valósítja meg »a közösségi jog nyilvánvaló megsértését« az EUMSZ 267. cikk harmadik bekezdésének a nemzeti bíróság részéről való be nem tartása, és eltérhet-e ezen fogalom terjedelme az állammal szemben a bírósági jogkörben okozott kár megtérítéséről [...] szóló, 1988. április 13-i 117. sz. törvény alapján indított különleges kereset [...] esetében?

II. Abban az esetben, ha [a Bíróság] a kérelem jogalapjainak pontos meghatározottságára vonatkozó nemzeti eljárásjogi szabályok alkalmazását kizáró, „tág szűrés” [...] álláspontjára helyezkedik, a közösségi joggal kapcsolatos kérelmet pontosan úgy kell előzetes döntéshozatalra [a Bíróság] elé utalni, ahogyan azt [az alapeljárásban] fellebbezést előterjesztő fél megfogalmazta, és ahogyan az [a továbbiakban itt] hivatkozásra kerül.

„1) [...] az EUMSZ 101. cikk [...] értelmezésére vonatkozóan előzetes döntéshozatal iránti kérelmet terjesztünk [a Bíróság] elé a geológusi szakmára vonatkozó jogi és etikai szabályozással, valamint a [CNG] intézményi feladataival és működési szabályaival összefüggésben, a továbbiakban bemutatásra kerülő tényállás tekintetében, az európai versenyjogi szabályozással (azaz az EUMSZ 101. cikk) való összhang és a jogszerűség vizsgálata céljából. [...]

[a 112/1963. sz. törvény 9. cikkének ismertetése]

[a geológusi cím és szakma védelméről szóló, 1963. február 3-i 112. sz. törvény végrehajtási rendelkezéseit tartalmazó, 1966. július 25-i 616. sz. törvény 14. cikke (1) bekezdésének és a 17. cikkének ismertetése]

[az etikai kódex 6. és 7. cikkének ismertetése]

[az etikai kódex 17. cikkének ismertetése]. Többek között a tekintetben szükséges [a Bíróság] állásfoglalása, hogy ellentétesek-e az EUMSZ 101. cikkel a teljes tartalmában kötelező erejű, hatályos jogszabály, a 223/2006. sz. törvényerejű rendelet által szabályozott, nemzeti és

közösségi szinten egyaránt egyedülálló, régóta fennálló és jogszerű, szám–időrend szerinti rendszer, ami természetesen a legkevésbé sem érinti a jogi norma megismerhetőségét és kötelező erejét.

[az etikai kódex 18. és 19. cikkének ismertetése]

Az alábbiakkal kapcsolatban:

- a [2137/85 rendelet] – amelynek célja, hogy »megkönnyítse vagy előmozdítsa tagjainak gazdasági tevékenységét« – hatodik preambulumbekzdése kimondja, hogy a rendelet »nem sérti a nemzeti szinten az üzleti és szakmai tevékenységek gyakorlásának feltételeire vonatkozó jogi szabályokat és/vagy etikai kódexeket«;
- [a szakmai képezések elismeréséről szóló, 2005. szeptember 7-i 2005/36/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 255., 22. o.) (43) preambulumbekzdésének ismertetése];
- [a belső piaci szolgáltatásokról szóló, 2006. december 12-i 2006/123/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 376., 36. o.) (115) preambulumbekzdésének ismertetése].

Végül pedig abban a kérdésben van szükség [a Bíróság] állásfoglalására, hogy összeegyeztethető-e az EUMSZ 101. cikkel a már ismertetett, a szakmai és a kereskedelmi vállalkozás, illetve a szakmai és a kereskedelmi verseny közötti jogi és rendszerszintű különbségtétel.

- 2) a) Az EUMSZ 101. cikk vagy más uniós jogszabály – a geológusok esetében – tiltja és/vagy korlátozza-e a szakmai méltóságra és tekintélyre történő hivatkozást a szakmai tiszteletdíj kialakítása során?
- b) Az EUMSZ 101. cikk vagy más uniós jogszabály értelmében a szakmai versenyt korlátozó hatással jár-e a szakmai méltóságra és tekintélyre történő hivatkozás?
- c) Az EUMSZ 101. cikk vagy más uniós jogszabály alapján versenykorlátozó magatartást kiváltónak tekinthető-e az, hogy a méltóság és a tekintély követelménye a minimumig terjedő eltérést kifejezetten rögzítő díjszabásokkal összefüggésben a szakmai tiszteletdíj meghatározásának elemeként jelenik meg az [etikai kódex] 17. cikkében foglalt, az említett eltérést lehetővé tevő törvényi szabályozásra ([...] a 223/2006. sz. törvényerejű rendeletre) történő kifejezett és formális hivatkozásra tekintettel?
- d) Az EUMSZ 101. cikk vagy más uniós jogszabály a szakmai tiszteletdíj meghatározása során tiltja-e az olyan szakmai díjszabásra mint egyszerű műszaki és szakmai viszonyítási alapra történő hivatkozást, amelyet a geológusok számára állami rendelkezés, az igazságügyi miniszternek a fejlesztési miniszterrel egyetértésben elfogadott rendelete állapít meg, és amely – ismételten kimondva – az [etikai kódex] 17. cikke [...] eredményeként a minimumig terjedő eltérést megengedi?
- e) Az EUMSZ 101. cikk vagy más uniós jogszabály tiltja-e egyrészt a szolgáltatások mennyiségének, a tekintélynek és a méltóságnak az [etikai kódex] 6. és 7. cikke által meghatározott követelményei, másrészt a szakmai tiszteletdíjak közötti összefüggést, ahogyan azt a polgári törvénykönyv 2233. cikkének [második bekezdése] előírja, amelynek értelmében »a (szakmai) tiszteletdíjak összegének minden esetben igazodnia kell a munka mennyiségéhez és a szakma méltóságához«?

- f) Az EUMSZ 101. cikk alapján a polgári törvénykönyv 2233. cikkének [második bekezdésére] való hivatkozás tehát jogszerűnek, és nem versenykorlátozó hatást kiváltónak tekinthető-e?
- g) Az EUMSZ 101. cikk vagy más uniós jogszabály előírja-e, hogy a versenyjogi szabályozás keretében a kereskedelmi vállalkozások versenyellenes megállapodást jelentő együttműködéseivel és társulásaival jogilag azonosan kell kezelni – a geológusok esetében – az intézményi célok elérése érdekében elfogadott, meghatározott állami normák által szabályozott szakmai kamarákat?
- h) Az EUMSZ 101. cikk vagy más uniós jogszabály lehetővé teszi-e, hogy a törvény által az intézményi célok és feladatok teljesítése érdekében előírt kötelező kamarai tagdíjat azonosan kezeljék a termékek és szolgáltatások kereskedelmi vállalkozások társulásai által történő értékesítésével, illetve ezek versenyellenes magatartás útján szerzett nyereségével?
- i) Az EUMSZ 101. cikk vagy más uniós jogszabály igazolja-e szankció alkalmazását a szóban forgó ügyben?
- j) A törvény által előírt kötelező kamarai tagdíjat azonosként kezelve a versenyellenes gazdasági vagy kereskedelmi megállapodásból eredő nyereséggel és bevétellel, az EUMSZ 101. cikk vagy más uniós jogszabály alapján jogszerű-e a tagdíjra alkalmazott kötelező levonás?

- III. 1) Másodlagosan – amennyiben [a Bíróság] az EUMSZ 267. cikk (3) bekezdésének értelmezéséhez kapcsolódó kérdésekre azt a választ adja, hogy a nemzeti eljárásjogi szabályok mellőzhetők és a nemzeti bíróság jogérvényesítés elősegítésére irányuló kötelezettsége fennáll, a fellebbező fél által előzetes döntéshozatalra történő előterjesztés céljából felvetett kérdés pedig általános – ellentétes-e a versenyre és a hivatásokra vonatkozó közösségi joggal, és különösen a fellebbező fél által a kérelmében hivatkozott közösségi rendelkezésekkel az olyan hivatási etikai kódexek elfogadása, amelyek a tiszteletdíjat a szakmai méltósághoz és tekintélyhez, az elvégzett munka minőségéhez és mennyiségéhez kötik oly módon, hogy a minimális díjszabás alatti tiszteletdíjak (amelyek ezáltal versenyképesebbek) alkalmazása az etikai szabályok megsértése okán fegyelmi úton szankcionálható?
- 2) Másodlagosan – abban az esetben, ha [a Bíróság] az EUMSZ 267. cikk (3) bekezdésének értelmezéséhez kapcsolódó kérdésekre azt a választ adja, hogy a nemzeti eljárásjogi szabályok mellőzhetők, és a nemzeti bíróság jogérvényesítés elősegítésére irányuló kötelezettsége fennáll, a fellebbező fél által előzetes döntéshozatalra történő előterjesztés céljából felvetett kérdés pedig általános – értelmezhető-e úgy a közösségi versenyjog és különösen a versenykorlátozó megállapodásokat tiltó szabályozás, hogy versenykorlátozó megállapodás valósítható meg szakmai kamarák által megállapított etikai szabályok révén, ha e szabályok következménye – mivel a szakmai méltóságot és tekintélyt, valamint az elvégzett munka minőségét és mennyiségét jelölik meg a szakembert illető tiszteletdíj megállapításának viszonyítási alapjaként – a minimális díjszabások kötelező ereje, és egyúttal az említett kötelező erő miatti versenykorlátozó hatás?
- 3) Másodlagosan – abban az esetben, ha [a Bíróság] az EUMSZ 267. cikk (3) bekezdésének értelmezéséhez kapcsolódó kérdésekre azt a választ adja, hogy a nemzeti eljárásjogi szabályok mellőzhetők, és a nemzeti bíróság jogérvényesítés elősegítésére irányuló kötelezettsége fennáll, a fellebbező fél által előzetes döntéshozatalra történő előterjesztés céljából felvetett kérdés pedig általános – amennyiben a nemzeti jog a közösségi szabályoknál szigorúbb versenyvédelmi szabályokat ír elő, megállapítva különösen, hogy a tiszteletdíjakra vonatkozó minimális díjszabásoktól el lehet térni, míg úgy tűnik, hogy a közösségi jog bizonyos

feltételekkel még megengedi a minimális díjszabások kógens jellegét, következésképpen pedig amennyiben a szakmai kamaráknak a minimális díjszabások kógens jellegét érvényre juttató magatartása nemzeti jogi szempontból versenykorlátozó megállapodást valósít meg, míg közösségi jogi szempontból nem, úgy ellentétes-e a közösségi versenyjoggal, különösen a versenykorlátozó megállapodások közösségi szabályozásával a fentiek eredményeként nem a közösségi, hanem csak a nemzeti jog alapján versenykorlátozó megállapodásként szankcionálhatónak ítélni egy adott magatartást minden olyan esetben, amikor a nemzeti versenyvédelmi szabályok szigorúbbak a közösségeknél?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az EUMSZ 267. cikk harmadik bekezdésére vonatkozó kérdésekről

- 21 Az EUMSZ 267. cikk harmadik bekezdésére vonatkozó kérdéseivel a kérdést előterjesztő bíróság lényegében az alapeljárásban részt vevő fél által javasolt kérdések közötti választásra és azok átfogalmazására vonatkozó hatásköre terjedelmének, és az arra vonatkozó esetleges kötelezettségének meghatározását kéri, hogy az ilyen választást és az ilyen átfogalmazást elvégezze.
- 22 Ilyen körülmények között a kérdést előterjesztő bíróság különösen arra a kérdésre vár választ a Bíróságtól, hogy az említett rendelkezéssel ellentétes-e az olyan nemzeti szabályok alkalmazása, amelyek a nemzeti bíróságot arra vezethetik, hogy ne gyakorolja az előzetes döntéshozatalra utalással kapcsolatos hatáskörét, vagy hogy köteles legyen átvenni a felek által javasolt kérdéseket.
- 23 Ezenkívül abban az esetben, ha az EUMSZ 267. cikk harmadik bekezdését úgy kellene értelmezni, hogy az feltétlen kötelezettséget ró a végső fokon eljáró nemzeti bíróság számára az uniós jog értelmezésével kapcsolatos, a jogvitában részt vevő fél által felvetett kérdés előzetes döntéshozatalra való terjesztésére, a kérdést előterjesztő bíróság az uniós jogban megfogalmazott, az eljárás ésszerű időtartamára vonatkozó követelmény esetleges hatásával és a végső fokon eljáró bíróságnak az említett rendelkezés alapján fennálló kötelezettségeivel kapcsolatban kérdezi a Bíróságot.
- 24 Egyébiránt a Consiglio di Stato azon körülményekkel kapcsolatban is kérdést terjeszt elő, amelyek között az EUMSZ 267. cikk harmadik bekezdésében foglalt, előzetes döntéshozatalra utalással kapcsolatos kötelezettség elmulasztása az uniós jog nyilvánvaló megsértésének minősülhet, amely az e jog megsértése miatt az állam szerződésen kívüli fennálló felelősségének alapfeltétele.
- 25 E tekintetben emlékeztetni kell először is arra, hogy mivel a nemzeti bíróság határozatával szemben nincs lehetőség semmilyen bírósági jogorvoslatra, e bíróság az EUMSZ 267. cikk harmadik bekezdése értelmében főszabály szerint köteles a Bírósághoz fordulni, ha az EUM-Szerződés értelmezésére vonatkozó kérdés merül fel előtte (lásd a C-337/95. sz. Parfums Christian Dior ügyben 1997. november 4-én hozott ítélet [EBHT 1997., I-6013. o.] 26. pontját).
- 26 Az EUMSZ 267. cikk második és harmadik bekezdése közötti összefüggésből következően abban a kérdésben, hogy határozata meghozatalának lehetővé tételéhez szükséges-e valamely uniós jogi kérdés eldöntése, a harmadik bekezdésben említett bíróságok ugyanolyan mérlegelési joggal rendelkeznek, mint bármely más nemzeti bíróság. E bíróságok ennél fogva nem kötelesek az uniós jog értelmezésére vonatkozóan előttük felmerült valamely kérdést a Bíróság elé terjesztetni, ha a kérdés nem releváns, vagyis abban az esetben, ha a kérdésre adott válasz – bármi legyen is az – nem befolyásolható érdemben a jogvita megoldását (a 283/81. sz., Cilfit és társai ügyben 1982. október 6-án hozott ítélet [EBHT 1981., 3415. o.] 10. pontja).

- 27 Ellenben, ha e bíróságok azt állapítják meg, hogy az uniós jog figyelembevételére van szükség az eléjük terjesztett jogvita megoldásához, az EUMSZ 267. cikk főszabály szerint kötelezi őket, hogy a Bírósághoz forduljanak minden felmerült értelmezési kérdésben (lásd a fent hivatkozott Cilfit és társai ügyben hozott ítélet 11–20. pontját).
- 28 A Bíróság megállapította, hogy az EUMSZ 267. cikkel bevezetett rendszer annak érdekében, hogy biztosítsa az uniós jog egységes értelmezését a tagállamokban, közvetlen együttműködést hoz létre a Bíróság és a nemzeti bíróságok között egy, a felek kezdeményezésétől független eljárás keretében (a C-210/06. sz. Cartesio-ügyben 2008. július 16-án hozott ítélet [EBHT 2008., I-9641. o.] 90. pontja és a C-104/10. sz. Kelly-ügyben 2011. július 21-én hozott ítélet [EBHT 2011., I-6813. o.] 62. pontja).
- 29 A Bíróság elé terjesztendő kérdéseket tehát kizárólag a nemzeti bíróság határozhatja és fogalmazhatja meg, és a felek nem módosíthatják azok tartalmát (lásd a C-42/10., C-45/10. és C-57/10. sz., Vlaamse Dierenartsenvereniging és Janssens ügyben 2011. április 14-én hozott ítélet [EBHT 2011., I-2975. o.] 43. pontját, valamint a C-316/10. sz. Danske Svineproducenter ügyben 2011. december 21-én hozott ítélet [EBHT 2011., I-13721. o.] 32. pontját).
- 30 Jóllehet a kérdéseket előterjesztő bíróság felhívhatja az előtte folyamatban lévő eljárásban részes feleket, hogy tegyenek javaslatot az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések szövegére, amelyet azok megfogalmazása során figyelembe lehet venni, ez nem változtat azon, hogy egyedül e bíróság feladata végleges döntést hozni mind e kérdések formájáról, mind pedig azok tartalmáról (a fent hivatkozott Kelly-ügyben hozott ítélet 65. pontja).
- 31 A fentiekből következően kizárólag a kérdést előterjesztő bíróság határozhatja meg és fogalmazhatja meg az uniós jog értelmezésére vonatkozó, előzetes döntéshozatalra előterjesztett azon kérdéseket, amelyek az alapeljárás megoldásához szükségesek.
- 32 Ami az olyan nemzeti eljárási szabályokat illeti, amelyekre a kérdést előterjesztő bíróság anélkül utal, hogy azok pontos tartalmát kifejtene, elegendő mindenesetre arra emlékeztetni, hogy az ilyen szabályok nem érinthetik az olyan nemzeti bíróság EUMSZ 267. cikk értelmében fennálló hatásköreit és kötelezettségeit, mint amilyen a kérdést előterjesztő bíróság (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Cartesio-ügyben hozott ítélet 93., 94. és 98. pontját).
- 33 Ezenkívül hangsúlyozni kell, hogy az uniós jogi rendelkezéseket – hatáskörének keretei között – alkalmazni hivatott nemzeti bíróság köteles biztosítani e normák teljes érvényesülését, szükség esetén – saját hatáskörénél fogva – eltekintve a nemzeti jogszabályok közösségi joggal ellentétes – többek között eljárási – rendelkezéseinek alkalmazásától, anélkül hogy várnia kellene azok jogalkotói vagy bármilyen egyéb alkotmányos úton történő előzetes megsemmisítésére (lásd ebben az értelemben a C-173/09. sz. Elchinov-ügyben 2010. október 5-én hozott ítélet [EBHT 2010., I-8889. o.] 31. pontját).
- 34 Ami ezenkívül a kérdést előterjesztő bíróság által szintén hivatkozott, az eljárás ésszerű időtartamára vonatkozó követelmény esetleges jelentőségét illeti, meg kell állapítani, hogy az említett bíróság úgy fogalmazta meg kérdését, hogy az mindössze arra az esetre vonatkozik, ha az EUMSZ 267. cikket úgy kellene értelmezni, hogy az feltétlen kötelezettséget ró a végső fokon eljáró nemzeti bíróság számára az uniós jog értelmezésével kapcsolatos, a jogvitában részt vevő fél által felvetett kérdés előzetes döntéshozatalra való terjesztésére. Ilyen körülmények között, és figyelemmel a jelen ítélet 25–33. pontjából kitűnő megállapításokra, e kérdésre nem szükséges válaszolni.
- 35 Ami végül az uniós jog nyilvánvaló megsértését – amely az e jog megsértése miatt az állam szerződésen kívüli fennálló felelősségének alapfeltétele – illeti, meg kell állapítani, hogy e kérdés az alapeljárás keretében nyilvánvalóan nem releváns és hipotetikus. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból ugyanis nem tűnik ki, hogy az alapeljárás az említett felelősségre vonatkozik, sem pedig hogy e kérdést az alapeljárásban részt vevő fél közbenső kérdésként felvetette volna.

- 36 A fenti megfontolásokra tekintettel az EUMSZ 267. cikk harmadik bekezdésére vonatkozó kérdésekre azt a választ kell adni, hogy e rendelkezést úgy kell értelmezni, hogy kizárólag a kérdést előterjesztő bíróság határozhatja meg és fogalmazhatja meg az uniós jog értelmezésére vonatkozó, előzetes döntéshozatalra előterjesztett azon kérdéseket, amelyeket az alapeljárás megoldásához relevánsnak ítél. El kell tekinteni az olyan nemzeti szabályok alkalmazásától, amelyek érinthetik e hatáskört.

Az uniós versenyszabályozásra vonatkozó kérdésekről

- 37 Tekintettel arra, hogy a jelen ügyben a kérdést előterjesztő bíróság ténylegesen átfogalmazta a CNG által javasolt kérdéseket, az így átfogalmazott kérdéseket kell megvizsgálni.
- 38 Az említett bíróság lényegében arra keresi a választ, hogy az EUMSZ 101. cikkel ellentétes-e az, ha az olyan szakmai kamara, mint az olaszországi országos geológus kamara, olyan etikai szabályokat fogad el, amelyek a tiszteletdíjak meghatározásának kritériumai között – a szolgáltatás minőségén és mennyiségén kívül – megjelölik a szakmai méltóságot, következésképpen a tiszteletdíjak bizonyos szinten aluli meghatározása az említett szabályok megsértése miatt szankcionálható, ami a minimális díjszabás megállapításához hasonló helyzet.
- 39 Egyébiránt a kérdést előterjesztő bíróság arra vár választ a Bíróságtól, hogy a nemzeti jog előírhat-e az uniós szabályozásnál szigorúbb versenyvédelmet. E tekintetben meg kell állapítani, hogy e kérdésnek az alapeljárás megoldása szempontjából való relevanciája nem tűnik ki az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból. Ez utóbbi ugyanis nem tartalmaz annak meghatározását lehetővé tevő tényezőket, hogy a kapcsolódó válasz hasznos-e az alapeljárás megoldása szempontjából. Márpedig szükséges lett volna ilyen magyarázat, mivel a Bírósághoz benyújtott iratokból az derül ki, hogy e jogvita az Autorità határozatának jogszerűségére vonatkozik, amely hatóság az EUMSZ 101. cikket, és nem a versenykorlátozó megállapodásokra vonatkozó nemzeti szabályokat alkalmazta. Következésképpen az említett kérdést elfogadhatatlannak kell nyilvánítani.
- 40 Ugyanez vonatkozik 2137/85 rendelet, valamint a 2005/36 és a 2006/123 irányelv értelmezésére vonatkozó kérdésekre is.
- 41 Ami a jelen ítélet 38. pontjában említett kérdést illeti, meg kell vizsgálni, hogy az olyan szakmai szervezet, mint az olaszországi országos geológus kamara, mennyiben tekintendő az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdése értelmében véve vállalkozások társulásának akkor, amikor olyan szabályokat fogad el, mint amilyeneket az etikai kódex tartalmaz.
- 42 E vizsgálat keretében értékelni kell, hogy a szakmai kamara, amikor az alapeljárás tárgyát képezőhöz hasonló szabályokat fogad el, vállalkozások társulásának vagy ellenkezőleg, hatóságnak minősül-e amiatt, hogy tevékenysége a közhatalmi jogosítványok gyakorlásához kapcsolódik (lásd a C-309/99. sz., Wouters és társai ügyben 2002. február 19-én hozott ítélet [EBHT 2002., I-1577. o.] 57. pontját, és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).
- 43 Ami a CNG tevékenységeinek jellegét illeti, a 112/1963. sz. törvény 8. és 9. cikkéből kiderül, hogy az e rendelkezésben foglalt jegyzékbe felvett geológusok összessége alkotja a kamarát, és választja a CNG-t, ez utóbbi pedig felügyeli a szakmai szabályozás és a szakmára vonatkozó minden egyéb rendelkezés tiszteletben tartását, valamint meghozza a fegyelmi intézkedéseket.
- 44 Márpedig meg kell állapítani, hogy amikor az olyan szakmai szervezet, mint az országos geológus kamara, az etikai kódexhez hasonló aktust fogad el, nem a szolidaritás elvén alapuló szociális feladatot lát el, és nem is a közhatalom tipikus előjogait gyakorolja. E szervezet olyan szakma szabályozó szerveként jár el, amelynek gyakorlása egyébiránt gazdasági tevékenységnek minősül (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Wouters és társai ügyben hozott ítélet 58. pontját).

- 45 E megfontolások fényében meg kell tehát állapítani, hogy az olyan szakmai szervezet, mint az országos geológus kamara az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdése értelmében véve vállalkozások társulásaként jár el az olyan etikai szabályok kidolgozása során, mint amely az alapeljárás tárgyát képezi.
- 46 Ami azt a kérdést illeti, hogy az alapeljárás tárgyát képező etikai szabályok az EUMSZ 101. cikk értelmében vett döntésnek minősülnek-e, arra kell emlékeztetni, hogy ilyen döntésnek minősülhet akár az ajánlott ár is, pontos jogi jellegétől függetlenül (a 45/85. sz., Verband der Sachversicherer kontra Bizottság ügyben 1987. január 27-én hozott ítélet [EBHT 1987., 405. o.] 32. pontja).
- 47 A jelen ügyben az etikai kódexnek a geológusok tekintetében való kötelező jellege, valamint az a lehetőség, hogy azokra szankciót alkalmaznak az említett kódex megsértése esetén, azt vonja maga után, hogy az abban foglalt szabályok az EUMSZ 101. cikk értelmében vett döntésnek tekintendők.
- 48 Az uniós versenyjogi szabályok arra a kartellre, illetve visszaélészerű magatartásra vonatkoznak, amely hatással lehet a tagállamok közötti kereskedelemre (lásd a C-295/04-C-298/04. sz., Manfredi és társai egyesített ügyekben 2006. július 13-án hozott ítélet [EBHT 2006., I-6619. o.] 40. pontját).
- 49 E tekintetben valamely döntésnek, megállapodásnak vagy magatartásnak objektív jogi vagy ténybeli tényezők összessége alapján kellő valószínűséggel lehetővé kell tennie, hogy közvetlenül vagy közvetve, ténylegesen vagy lehetségesen olyan irányú hatást gyakoroljon a tagállamok közötti kereskedelmi szerkezetre, amely akadályozhatja a tagállamok között az egységes piac célkitűzéseinek megvalósítását (lásd ítélet a fent hivatkozott Manfredi és társai egyesített ügyekben hozott ítélet 42. pontját).
- 50 Az ilyen, valamely tagállam teljes területére kiterjedő megállapodás természeténél fogva azzal a hatással jár, hogy tartóssá teszi a nemzeti piacok részekre töredezését, akadályozva ezzel a Szerződés által célul tűzött gazdasági összefonódást (lásd a C-35/96. sz., Bizottság kontra Olaszország ügyben 1998. június 18-án hozott ítélet [EBHT 1998., I-3851. o.] 48. pontját, valamint a fent hivatkozott Manfredi és társai egyesített ügyekben hozott ítélet 45. pontját).
- 51 Ilyen hatása lehet az alapeljárás tárgyát képező vállalkozások társulása döntésének, mivel az olasz jog az Olasz Köztársaság egész területén kötelezővé teszi a geológusok szakmai kamarához való tartozását, amely az etikai szabályoknak való alávetésükkel és az e szabályok megsértéséért való fegyelmi felelősségükkel jár együtt.
- 52 A fenti megfontolásokra tekintettel meg kell állapítani, hogy az olyan szakmai szabályok, amelyek a tiszteletdíjak meghatározása tekintetében a szakmai méltóságot, valamint a szolgáltatás minőségét és mennyiségét is kritériumként jelölik meg, korlátozhatják a belső piaci versenyt.
- 53 Meg kell azonban állapítani, hogy nem tartozik automatikusan az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésében foglalt tilalom hatálya alá valamennyi olyan vállalkozások társulásának döntése, amely korlátozza a felek vagy az egyik fél cselekvési szabadságát. Ennek a rendelkezésnek egyedi esetben történő alkalmazásakor ugyanis mindenképp azt az általános közeget kell figyelembe venni, amelyben a vállalkozások szóban forgó társulása meghozta a döntést, vagy amelyben az kifejti a hatását, illetve különösen a döntés célkitűzéseit kell figyelembe venni, amelyek a jelen esetben arra irányulnak, hogy a szóban forgó szolgáltatásokkal kapcsolatban a végfogyasztóknak szükséges biztosítékokat nyújtsanak. Azt is meg kell továbbá vizsgálni, hogy a döntésből eredő versenykorlátozó hatások elválaszthatatlanul kapcsolódnak-e az említett célkitűzések eléréséhez (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Wouters és társai ítélet 97. pontját).
- 54 Ilyen körülmények között ellenőrizni kell, hogy az alapeljárás tárgyát képező szabályok által meghatározott korlátozások arra a mértékre szorítkoznak-e, amely a jogszerű célok megvalósításához szükséges (lásd ebben az értelemben a C-519/04. P. sz., Meca-Medina és Majcen kontra Bizottság ügyben 2006. július 18-án hozott ítélet [EBHT 2006., I-6991. o.] 47. pontját).

- 55 A Bíróság a rendelkezésére álló iratok alapján nem tudja megítélni azt, hogy a szakmai méltóságra vonatkozó kritérium szükségesnek tekinthető-e az olyan jogszerű cél megvalósításához, mint amely a geológiai szolgáltatások végfogyasztóinak nyújtott biztosítékokhoz kapcsolódik, többek között mivel az említett kritérium a tiszteletdíjak meghatározására vonatkozó, a geológusok munkájának minőségéhez kapcsolódó olyan egyéb kritériumokhoz adódik hozzá, mint a munka mennyisége és nehézsége, a szükséges szakmai ismeretek, illetve munka.
- 56 A kérdést előterjesztő bíróságnak kell értékelnie – figyelembe véve azon általános körülményeket, amelyek között az etikai kódex kifejti hatását, beleértve a teljes nemzeti jogszabályi háttérrel, valamint e kódexnek az országos geológus kamara általi gyakorlati alkalmazását –, hogy fennáll-e a belső piaci verseny korlátozásának hatása. Az említett bíróságnak kell megvizsgálnia azt is, hogy a rendelkezésére álló releváns tényezők összességére tekintettel az említett kódex szabályai – többek között annyiban, amennyiben azok a szakmai méltóságra vonatkozó kritériumot tartalmazzák – szükségesnek tekinthetők-e a fogyasztóknak nyújtott biztosítékokhoz kapcsolódó jogszerű cél megvalósításához.
- 57 A fenti megfontolások összességére tekintettel az uniós versenyjogi szabályozásra vonatkozó kérdésekre azt a választ kell adni, hogy az etikai kódexben foglaltakhoz hasonló szabályok, amelyek a geológusok tiszteletdíjának meghatározása tekintetében a szolgáltatás minőségén és mennyiségén kívül a szakmai méltóságot is kritériumként jelölik meg, az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdése értelmében véve vállalkozások társulása döntésének minősül, amely döntés a belső piaci verseny korlátozásának hatásával járhat. A kérdést előterjesztő bíróságnak kell értékelnie – figyelembe véve azon általános körülményeket, amelyek között e kódex kifejti hatását, beleértve a teljes nemzeti jogszabályi háttérrel, valamint az említett kódexnek az országos geológus kamara általi gyakorlati alkalmazását –, hogy a jelen ügyben fennáll-e az ilyen hatás. Az említett bíróságnak kell megvizsgálnia azt is, hogy a rendelkezésére álló releváns tényezők összességére tekintettel ugyanezen kódex szabályai – többek között annyiban, amennyiben azok a szakmai méltóságra vonatkozó kritériumot tartalmazzák – szükségesnek tekinthetők-e a geológiai szolgáltatások fogyasztóinak nyújtott biztosítékokhoz kapcsolódó jogszerű cél megvalósításához.

A költségekről

- 58 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (negyedik tanács) a következőképpen határozott:

- 1) Az EUMSZ 267. cikk harmadik bekezdését úgy kell értelmezni, hogy kizárólag a kérdést előterjesztő bíróság határozhatja meg és fogalmazhatja meg az uniós jog értelmezésére vonatkozó, előzetes döntéshozatalra előterjesztett azon kérdéseket, amelyeket az alapeljárás megoldásához relevánsnak ítél. El kell tekinteni az olyan nemzeti szabályok alkalmazásától, amelyek érinthetik e hatáskört.
- 2) A legutoljára 2010. március 24-én módosított, a Consiglio nazionale dei geologi által 2006. december 19-én jóváhagyott, a geológus szakma olaszországi gyakorlására vonatkozó etikai kódexben foglaltakhoz hasonló szabályok, amelyek a geológusok tiszteletdíjának meghatározása tekintetében a szolgáltatás minőségén és mennyiségén kívül a szakmai méltóságot is kritériumként jelölik meg, az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdése értelmében véve vállalkozások társulása döntésének minősülnek, amely döntés a belső piaci verseny korlátozásának hatásával járhat. A kérdést előterjesztő bíróságnak kell értékelnie – figyelembe véve azon általános körülményeket, amelyek között e kódex kifejti hatását, beleértve a teljes nemzeti jogszabályi háttérrel, valamint az említett kódexnek az országos

geológus kamara általi gyakorlati alkalmazását –, hogy a jelen ügyben fennáll-e az ilyen hatás. Az említett bíróságnak kell megvizsgálnia azt is, hogy a rendelkezésére álló releváns tényezők összességére tekintettel ugyanezen kódex szabályai – többek között annyiban, amennyiben azok a szakmai méltóságra vonatkozó kritériumot tartalmazzák – szükségesnek tekinthetők-e a geológiai szolgáltatások fogyasztóinak nyújtott biztosítékokhoz kapcsolódó jogszerű cél megvalósításához.

Aláírások